

13.1 Uitval elektriciteitsvoorziening

Door een stroomstoring kunnen o.a. telefooncentrales uitvallen, mobiele communicatie overbelast raken en binnen enkele uren uitvallen, cv-installaties niet meer werken, de druk in de waterleiding kan wegvallen en bedrijven kunnen geen diensten meer leveren of niet meer produceren. Als dit lang duurt, kunnen er grote problemen ontstaan.

24 Scenario's

Bij stroomuitval kunnen ook deze scenario's* voorkomen:

- 1. Extreem weer
- 2. Bedreiging volksgezondheid
- 3.1 Paniek in menigte
- 4. Incidenten verkeer en vervoer
- 7.1 Maatschappelijke onrust
- 13.4 Uitval spraak- en datacommunicatie
- 13.6 Uitval drinkwatervoorziening

*Zie: www.vrfryslan.nl/crisiscommunicatie

Welke partij communiceert waarover?

COPI-voorlichter	Geven van handelingsperspectief bij geen GRIP of GRIP 1. Verwijst voor nafase door naar gemeente.
Gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • vanaf GRIP 2 pers- en publiekscommunicatie (o.l.v. Hoofd Taakorganisatie Communicatie) • Communicatie tijdens nafase
TenneT, Liander, Enexis, NUON, Essent	o.a. gebied stroomstoring, oorzaak, duur en uit te voeren reparatiewerkzaamheden
OM	Evt. strafrechtelijk onderzoek
VRF	Verwijst alleen door

Partijen die ook van belang kunnen zijn:

- Waterschappen
- Zorginstellingen
- Scholen, kinderopvang
- Nationale overheid

Zie ook bij doelgroepen.

Doelgroepen

Deze doelgroepen kunnen bij uitval van de elektriciteit van belang zijn:

- Bewoners (vooral oudere bewoners - zij worden vaak alleen bereikt via traditionele kanalen op stroom)
- Verminderd zelfredzamen
- Ondernemers (winkels, kantoren, banken, boeren, industrie)
- Openbaar vervoer (indien afhankelijk van stroom, gevaarlijke stoffen vervoer)
- Automobilisten (bij eventueel uitval borden)
- Ziekenhuizen en zorginstellingen (medische apparatuur)
- Bejaardentehuizen
- Thuispatiënten
- Eerstelijns hulp (huisartsen)
- Callcenters
- Scholen, kinderopvang
- Vitale infrastructuur partners
- Buurregio's en gemeenten
- Lokale, regionale, landelijke en/of internationale media.

Tip: plaats de doelgroepen in een ring van betrokkenen en bepaal je focus. Wie zijn direct getroffen? Wie staan daar om heen? En wie voelen zich betrokken, maar zijn het niet direct?

Uitgewerkte communicatietools

Uitgewerkte communicatietools <small>deze tools zijn in basis ontwikkeld en staan op www.vrfryslan.nl/crisiscommunicatie</small>	Informatie-behoefte	Schade-beperving	Betekenisgeving
Algemene aandachtspunten	☒	☒	☒
Pers- en nieuwsbericht	☒	☒	
Social media	☒	☒	
Q&A	☒	☒	
NL-Alert	☒	☒	
Beeldmateriaal	☒	☒	
Persconferentie	☒	☒	
Basisboodschap burgemeester	☒	☒	
Adviezen voor burgemeester	☒	☒	☒

Interessante links

- Stroomstoring Apache tegen hoogspanningskabel (13 november 2017): <https://bit.ly/2ZavrLL>
- Stroomstoring Noord-Holland (27 maart 2015): <https://bit.ly/2Uh7cl5>
- IBP Grootchalige Uitval Stroomvoorziening (VRF, VRD, VRG, 1 okt. 2015): <https://bit.ly/2IE5Mpb>
- Stroomstoring Haaksbergen (25-27 nov. 2005): <https://bit.ly/2lkhaXJ>
- Stroomstoring Groningen (7 mei 2019): <https://bit.ly/32uL8yZ>

Vragen?

Heb je vragen, opmerkingen of aanvullingen over/op dit document? Neem dan contact op met de afdeling Crisisbeheersing: E. crisisbeheersing@vrfryslan.nl of T. 088 22 99 111. Voor vragen tijdens een crisis kun je contact opnemen met de HTOC via 088 023 04 70.

**VEILIGHEIDSREGIO
FRYSLAN**

Scenario's stroomuitval (1)

Stroomuitval van maximaal 2 uren

Hierbij kunnen de volgende problemen ontstaan:

- 1. Stroomvoorziening eigen organisatie**
- 2. Liften werken niet meer**
Brandweer gaat personen uit liften bevrijden.
- 3. Elektrische deuren/hekken werken niet meer**
Brandweer gaat personen bevrijden, als eigen handbediening niet mogelijk is.
- 4. Uitgevallen verkeersregelinstallaties; mogelijk verkeerschaos en ongevallen als gevolg**
Verkeer wordt gereguleerd (politie, RWS, Provincie, wegbeheerders), mogelijk extra surveillance nodig.
- 5. Op elektriciteit functionerende bruggen kunnen niet meer omhoog/omlaag**
Verkeer wordt gereguleerd (politie, RWS, Provincie, wegbeheerders), er wordt contact gezocht met brugwachters, mogelijk extra surveillance nodig.
- 6. Spoorbomen gaan (automatisch) dicht, doorgang vertraagd of komt tot stilstand**
Politie i.o.m. ProRail gaat verkeer reguleren.
- 7. Geen spanning op bovenleiding spoor**
ProRail verzorgt alternatief vervoer/opvang reizigers.
- 8. Problemen in de bereikbaarheid van hulpdiensten als gevolg van overbelasting telefoonnet, uitval telefooncentrales, fax, mobiele telefonie, internet**
Noodcommunicatievoorziening moet in werking worden gesteld, mogelijk zijn extra patrouilles nodig (zichtbaarheid hulpdiensten).
- 9. Bij hevige regenval: onder water lopende tunnels/aquaducten als pompen geen noodstroom hebben**
De wegbeheerder leidt het verkeer om; de brandweer plaatst noodstroom of gaat leegpompen.

Aandachtspunten

- Zorg voor verminderd zelfredzamen binnen zorginstellingen
- Geen openbare verlichting: extra surveillance in betrokken gebied met name in avond-/nachtsituatie; evt. inschakelen externe beveiligingsdiensten
- Handhaving openbare orde/sociale veiligheid: de noodzaak hiertoe is gering, terwijl in de media hier veel aandacht voor zal zijn.

Stroomuitval van 2 tot maximaal 8 uren

Hierbij kunnen de volgende problemen ontstaan, aanvullend op de problemen bij stroomuitval van maximaal 2 uren:

- 1. Mogelijke overbelasting personeel MkNN**
- 2. Overbelasting beschikbaar personeel**
- 3. Inventarisatie evenementen**
Analyseren gevolgen voor evenement en openbare orde, advisering over afgelasting.
- 4. Vraag naar noodaggregaten (NSA)**
Dit is een verantwoordelijkheid van de overheid (zie bestuurlijke netwerkkaart 14: <https://bit.ly/2XO7xUw>)

Het ROT stelt een advies op voor de verdeling van schaarste. Neem indien nodig contact op met Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum (LOCC): 088 6628000 (kantooruren) of 088 6628048 (piket).

- 5. Problemen in voorlichting naar burgers**
Radio, tv, internet, NL-Alert, informatiepunten inzetten; communicatieplan opstellen.
- 6. Reizigersproblemen en -onrust**
Politie en vervoerders brengen de verkeerssituatie in kaart en zoeken uit of er problemen zijn met (grote aantallen) reizigers. Mogelijk is er extra surveillance en opvang nodig.
- 7. Mogelijke storing in sirenenetwerk**
- 8. Uitval C2000 (communicatiesysteem hulpdiensten)**
- 9. Tekort brandstof voor noodstroom**
- 10. Problemen bij kwetsbare groepen (binnen zorginstellingen)**
De GHOR inventariseert waar kwetsbare personen, groepen en instellingen zijn, neemt contact op met ziekenhuizen, verpleeg- en verzorgingstehuizen voor evt. maatregelen en zorgt o.a. voor informeren huisartsen, inzet extra ambulances en evt. opvang op een andere locatie. Hiervoor kan mogelijk een bijstandsverzoek aan Defensie worden gedaan.
- 11. Cameratoezicht openbare ruimte: uitval camera's**
- 12. Rioolwaterzuiveringsinstallaties: risico op lozen van ongezuiverd afvalwater/afsterven populatie micro-organismen**
- 13. Rioolgemalen: risico op het lozen van afvalwater, overstorten in werking/vissterfte**
- 14. Techniek lang spoor valt uit**
ProRail reguleert het verkeer bij overgangen.
- 15. Penitentiaire inrichtingen (PI's)**
OM en Politie nemen contact op met PI's.
- 16. Uitval van stuwen en gemalen**
Blijven in huidige stand en kunnen met de hand worden bediend.
- 17. Uitval van rioolgemalen en rioolwaterzuiveringsinstallaties**
Aantal draait verder op noodstroom. Mogelijk stankoverlast en informeren van bevolking hierover.
- 18. Bij koud weer: geen centrale verwarming en warm water meer beschikbaar**
Aandacht voor kwetsbare groepen/personen; mogelijk evacuatie. Hiervoor kan mogelijk een bijstandsverzoek aan Defensie worden gedaan.
- 19. Bij warm weer: geen airconditioning waardoor gebouwen opwarmen (combinatie met hitteplan)**
Aandacht voor kwetsbare groepen/personen; de GHOR informeert zorginstellingen.

Aandachtspunten

- Uitval van telecommunicatie: bij uitval van één mast is het mogelijk om het mobiele verkeer af te wikkelen via omliggende masten. Er kan ook een mobiel aggregaat worden aangesloten.

Scenario's stroomuitval (2)

Stroomuitval van 8 uren en langer

Hierbij kunnen de volgende problemen ontstaan, aanvullend op die van stroomuitval bij maximaal 2 uren en van 2 tot maximaal 8 uren:

- 1. Wegvallen druk op drinkwater en sanitairwater in hoogbouw door uitval hydrofoorinstallaties**
Het waterbedrijf zorgt voor distributie van nooddrinkwater. Communiceer een handelingsperspectief t.a.v. sanitairwater en nooddrinkwater.
- 2. Problemen bij kwetsbare groepen (buiten zorginstellingen)**
Medisch specialistische thuiszorg (thuisbeademing/nierdialyse/infuuspompen) moet worden overgeplaatst naar een zorginstelling, verpleeghuis, ziekenhuis of mantelzorg buiten het gebied. Bij de andere groepen (verminderde mobiliteit, verstandelijke c.q. psychische beperking, zintuiglijke beperking of mensen die afhankelijk zijn bij de algemeen dagelijkse levensverrichtingen) zelfredzaamheid stimuleren en faciliteren.
- 3. Rioolwaterzuiveringsinstallaties: vissterfte, zuiveringsfunctie valt weg**
Milieuproblematiek en kans op problemen voor volksgezondheid.
- 4. Rioolgemalen werken niet**
Milieuproblematiek en kans op problemen voor volksgezondheid.
- 5. Sneller rioolwateroverstorten op oppervlaktewater en wateroverlast vanuit oppervlaktewater mogelijk**
Vooral bij hevige regenval of langdurige periode van veel neerslag. Dit kan in landelijk gebied mogelijk enige schade tot gevolg hebben voor de landbouw, woningen en gebouwen.
- 6. (Pluim)vee sterfte als gevolg van uitval airconditioning/verwarming**
Overleg over maatregelen met LTO; evt. overbrengen van dieren.

Aandachtspunten

- Tekort aan brandstof voor hulpvoertuigen.

Bestuurlijke aandachtspunten

- Onduidelijkheid over prognose hersteltijd
- Beperkte communicatiemogelijkheden
- Beperkte hulpverleningscapaciteit
- Verdeling van schaarste
- Maatschappelijke onrust
- Economische belangen

Bron: IBP Grootchalige Uitval Stroomvoorziening (VRF, VRG, VRD), 1 oktober 2015: <https://bit.ly/2IE5Mpb>

Aandachtspunten communicatie

Communicatiemiddelen kunnen binnen twee uur uitvallen. Het is daarom van belang om niet alleen snel en actief te communiceren, maar ook alternatieve middelen te gebruiken.

Aandachtspunten bij stroomuitval

- De netbeheerder is verantwoordelijk voor het herstel van de elektriciteitsvoorziening en de communicatie daarover.
- De overheid gaat uit van de zelfredzaamheid van mensen, de hulpverlening zal dan ook primair gericht zijn op niet- en verminderd zelfredzamen.
- De netbeheerder en de gemeente moeten altijd de communicatieboodschappen afstemmen. Waar nodig kan afstemming worden gezocht met andere partners. Hiervoor geldt: iedereen communiceert vanuit zijn eigen domein.
- Maak onderscheid tussen uitgesproken verwachting en eventuele garanties. Netbeheerders spreken in het algemeen van verwachtingen. Communiceer hier zorgvuldig over.
- Denk vooruit en geef mee dat communicatiemiddelen die het nu nog doen later uit kunnen vallen. Geef aan hoe daarna gecommuniceerd wordt (bijv. alleen via de radio) en waar mensen terecht kunnen voor informatie (bijv. brandweerkazernes, buurthuizen).
- Houd aandacht voor minder zelfredzamen, zoals minder validen. Neem in de berichtgeving het verzoek op dat er ook bij de burens gekeken wordt.
- Een omgevingsanalyse geeft je niet altijd de informatie die je nodig hebt, zeker bij de uitval van stroom: niet iedereen kan dan immers bij social media. Ga desnoods de straat op om te horen en te zien wat er leeft!

Algemene aandachtspunten

- Communiceer duidelijk de verantwoordelijkheden van hulpverleningsdiensten, gemeenten, het bedrijfsleven en de burgers.
- Zorg voor continue informatievoorziening richting de media, zowel inhoudelijk als procesmatig.
- Blijf bij de feiten en bied duidelijkheid over het vervolg/ proces. Vertel ook wat zichtbaar is en wat iedereen kan zien.
- Zorg dat er altijd één persvoorlichter bereikbaar is.
- Geef aan wie waar bereikbaar is voor welke vragen.

Over NL-Alert

NL-Alerts worden vaak al snel na de start van een incident verstuurd, om mensen te alarmeren en informeren.

Wie verstuurt een NL-Alert?

NL-Alerts worden verstuurd vanuit de Meldkamer Noord-Nederland. De dienstdoende Caco van MKNN (calamiteitencoördinator) kan zelf besluiten om een NL-Alert te versturen, maar hij kan hier ook opdracht voor krijgen vanuit het COPI of vanuit het Team Bevolkingszorg. Stem als dat kan de inhoud van te verzenden berichten vooraf goed af met de meldkamer en met de COPI-voorlichter.

Termijn van verzending

Een NL-Alert wordt een uur lang verzonden naar iedereen die in het verzendingsgebied aanwezig is of daar binnen dat uur binnen komt. Daarna stopt de verzending automatisch. De meldkamer kan deze verzending wel eerder stopzetten, maar niet verlengen. Als het incident lang duurt, is het daarom aan te raden om na verloop van tijd een NL-Alert met een update te verzenden. Er kunnen immers ook na dat eerste uur nog steeds mensen het gebied binnen komen. Bovendien gaan veel mensen zich afvragen of het eerste NL-Alert nog wel geldt als ze daarna heel lang niets horen. Sluit altijd af met een eind NL-Alert.

Vragen over NL-Alert

NL-Alerts leveren altijd veel vragen op bij inwoners, zowel over het bereik en de techniek als over de inhoud. Haak hier in de communicatie op aan en verwijst naar inhoudelijke informatie.

Meer informatie over NL-Alert

<https://crisis.nl/nl-alert-toolkit> (o.a. Q&A)

NL-Alert berichten

Startbericht

NL-ALERT [datum] [tijdstip]. Grote stroomstoring in [locatie]. Duur van de storing nog onbekend. Zie [URL] voor meer informatie.

Eindbericht

NL-ALERT [datum] [tijdstip]. Stroomstoring in [locatie] is verholpen. Zie [URL] voor meer informatie. Einde berichtgeving.

Concept nieuwsteksten over NL-Alert

Over NL-Alert

NL-Alert wordt ingezet bij levens- en gezondheidsbedreigende situaties, zoals een grote brand, een terroristische aanslag of noodweer. Met NL-Alert kan de overheid mensen via hun mobiel heel gericht alarmeren en informeren tijdens een ramp in de buurt. In het bericht staat wat er aan de hand is en wat je op dat moment het beste kunt doen.

Zo werkt NL-Alert

De overheid zendt een tekstbericht uit naar mobiele telefoons in de directe omgeving van een noodsituatie. NL-Alert werkt op basis van cell broadcast. Dit is een techniek om tekstberichten uit te zenden naar mobiele telefoons via de zendmasten van alle providers. De werking hiervan is vergelijkbaar met een radiosignaal. Je ontvangt hierdoor NL-Alert óók als het netwerk overbelast is. NL-Alert is gratis en anoniem. Je naam en telefoonnummer zijn niet nodig.

Ontvangt mijn telefoon NL-Alert?

Veel telefoons die in Nederland worden verkocht, zijn al ingesteld voor NL-Alert. Op sommige toestellen, zoals de iPhone, moet je dit zelf doen. Met [deze instelhulp](#) kun je jouw mobiel goed instellen.

NL-Alert instellen op Iphone

Heb jij een Iphone, maar heb je 'm nog niet ingesteld voor het ontvangen van een NL-Alert? Dat regel je met één schuifje. Ga naar Instellingen --> Berichtgeving --> schakel onderaan de optie Noodmeldingen in.

Ik was in het verzendgebied, maar heb geen NL-Alert ontvangen. Hoe kan dat?

Er kunnen meerdere redenen zijn waarom je een NL-Alert niet hebt ontvangen, bijvoorbeeld omdat je telefoon uit stond, omdat je op dat moment slecht bereik had, omdat je in gesprek was of omdat je op dat moment via 2G of 3G internet gebruikte om een app te downloaden of een video te kijken. Ook moet je telefoon juist zijn ingesteld om een NL-Alert te kunnen ontvangen.

Inzet NL-Alert bij stroomstoring

Hoewel een stroomstoring niet direct een levensbedreigende situatie is, kan een NL-Alert wel een geschikt middel zijn om mensen te informeren. Zeker als bijvoorbeeld een groot gebied is getroffen, de verwachting is dat de storing lang gaat duren of wanneer ook de watervoorziening is getroffen en inwoners bepaalde maatregelen moeten treffen.

Nieuwsbericht & andere middelen

Concept nieuwsbericht

Grote stroomstoring in [...]

Op [...datum, evt. tijd] is [...gebied...] getroffen door een stroomstoring, veroorzaakt door [...evt. oorzaak benoemen]. Als gevolg daarvan is [...meest urgente problemen benoemen...]. Het is nog niet duidelijk hoe lang de stroomstoring gaat duren. [...netbeheerder...] is bezig om het probleem te verhelpen.

Wat kun je zelf doen?

Bel alleen 112 bij acuut gevaar. Als je burens, familie of vrienden in het getroffen gebied hebt die extra zorg nodig hebben, kijk dan of je hen kunt helpen. Haal de stekkers uit de stopcontacten. Dit voorkomt schade aan de apparaten en overbelasting op het moment dat de uitval voorbij is. Houd koelkasten en vriezers zoveel mogelijk dicht en draai de gaspitten en kookplaat uit zodat deze na het eind van de storing niet ineens weer aan staan.

Hoe houd je het warm? [alleen in de winter]

Om je huis zo warm mogelijk te houden kun je het beste deuren, ramen en gordijnen sluiten. Verwarm alleen de kleinste ruimte van je huis. Wees voorzichtig met het gebruik van gaskachels of noodstroomaggregaten in een afgesloten ruimte: daarbij loop je extra risico op een koolmonoxidevergiftiging. Gebruik liever dekens en kleding om je warm te houden.

Mogelijk ook te benoemen punten:

- Verwachte hersteltijd
- Eventuele prioritering van noodstroomaggregaten
- Mogelijke slachtoffers, schrijnende gevallen
- Maatschappelijke onrust, irritaties
- Tekort aan hulpverleningscapaciteit
- Evt. ingerichte meldpunten
- Risico's van overstorten van riool bij extreem weer

Verwijs door naar informatie van de netbeheerder.

Mogelijke communicatiekanalen

Communicatiekanaal	Geschikt
NL Alert	☒
Persalarm	☒
Luchtalarm / sirene	
Rampenzender (Omrop Fryslân) Omrop Fryslân moet wel eerst officieel worden aangewezen als rampenzender. Zolang dat niet is gedaan, is Omrop Fryslân 'gewoon' één van de media.	☒
Nieuwsbericht op website gemeente	☒
Q&A op website gemeente	☒
Twitter gemeente	☒
Facebook gemeente	☒
Twitter Brandweer / Politie	☒
Informatienummer gemeente	☒
SIS: www.verwantencontact.nl Instructies: https://bit.ly/2UC7cHQ . De AC Bz en OvdBZ kunnen het SIS activeren door met het LOCC te bellen.	
Verwijzing vanaf website VRF	☒
Verwijzing vanaf twitter VRF	☒
Persconferentie	☒
Nationale middelen: crisis.nl/0800-1351 Deze kunnen worden ingezet na afstemming met het NKC. Het duurt 1-2 uur voordat ze operationeel zijn.	☒
(Pers)statement burgemeester	
Pers-/nieuwsbericht	☒
Bezoek burgemeester aan rampplek	
Bezoek burgemeester aan bewoners / slachtoffers	
(Bewoners)(nieuws)brief	☒
(Bewoners)bijeenkomst	
Geluidswagen, tekstwagen	☒
Huis-aan-huis woningen langs gaan	☒
Tekstborden	☒
Meld- of infopunten (bijv. koffiepunten)	☒
Intranet gemeente	☒

Maak, als de reguliere communicatiemiddelen niet meer werken, vooral ook gebruik van de radio, nieuwsbrieven en lokale informatiepunten. Dat werkt beter dan geluidsen tekstwagens.

Concept social media berichten

Grote stroomstoring in [...], waardoor [...gevolgen...]. Kijk voor meer informatie op [URL].

De stroomstoring is veroorzaakt door [...]. Het is nog niet duidelijk hoe lang de stroomstoring gaat duren. [...netbeheerder...] is bezig om het probleem te verhelpen. Kijk voor meer informatie op [URL].

Bel alleen 112 bij acuut gevaar. Het is niet nodig om 112 te bellen over de stroomstoring. Kijk voor meer informatie op [URL].

Specifieke vragen

- Waardoor is de stroom uitgevallen?
- Hoe lang gaat de stroomstoring duren?
- Waar kan ik terecht met vragen?
- Welke maatregelen kan ik treffen?
- Wat kan ik doen als ik 112 nodig heb?
- Hoe kom ik aan een noodaggregaat?
- Waar kan ik mijn schade verhalen?

Algemene vragen over stroomuitval

Hoe kan ik me voorbereiden op stroomuitval?

- Bekijk in je eigen huishouden/omgeving wat er afhankelijk is van elektriciteit. Bedenk wat mogelijke problemen zijn als de uitval lang duurt.
- Koop een noodpakket en evt. een noodaggregaat.

Wat moet ik doen tijdens stroomuitval?

- Meld de storing bij het Nationaal Storingsnummer 0800 9009. Bel 112 alleen bij acuut gevaar.
- Heb je wel hulp nodig, bijvoorbeeld omdat je zelf geen tijdelijke opvang hebt kunnen regelen, bel dan met de gemeente.
- Luister naar Omrop Fryslân met een radio op batterijen of de radio van je auto.
- Heb je nog internet (op je telefoon of tablet)? Kijk dan op de site van je gemeente of veiligheidsregio.
- Haal de stekkers uit de stopcontacten. Dit voorkomt schade aan de apparaten en overbelasting op het moment dat de uitval voorbij is.
- Houd je huis warm: sluit deuren, ramen en gordijnen om zo min mogelijk warmte te verliezen en bewoon en verwarm alleen de kleinste ruimte van je huis.
- Is het koud en is je gezondheid kwetsbaar? Zoek dan tijdelijke opvang.
- Voorkom koolmonoxide vergiftiging: zorg voor goede ventilatie, maak geen open vuur in afgesloten ruimtes en wees voorzichtig met een noodaggregaat of gasbrander. Gebruik liever dekens en kleding om je warm te houden.
- Houd koelkasten en vriezers zoveel mogelijk dicht.
- Draai de gaspitten en kookplaat uit zodat deze na het eind van de storing niet ineens weer aan staan.
- Kijk of er mensen in je omgeving zijn die hulp nodig hebben en vraag wat je voor hen kunt doen.

Hoe lang is eten uit de koelkast nog houdbaar?

- De kans op een voedselinfectie is groter bij een temperatuur boven de 7 °C (4 °C is ideaal).
- Wanneer de temperatuur van de koelkast warmer is dan 10 °C, gooi dan kwetsbare producten zoals vleeswaren, rauw vlees of vis, zachte kaas, gerookte vis of gesneden groente weg. De kans is groot dat deze producten dan ook warmer zijn geworden dan de bovengrens van 7 °C.

- Bij een temperatuur van boven 15 °C kun je andere producten zoals yoghurt en melk beter weggoien. Dat geldt ook voor geopende pakjes, bijvoorbeeld saus en soep. Voor groente en fruit geldt: kijk, ruik en proef. Ziet het er nog goed uit en ruikt het nog goed, dan kun je het vaak nog wel eten. Voor de zekerheid is het beter om eieren niet rauw te gebruiken in een gerecht, maar te koken of bakken.

Hoe lang is eten uit de vriezer nog houdbaar?

- Over het algemeen duurt het wel een paar uur voordat het eten ontdooid is. Is het eten nog hard, dan kun je het nog terugdoen in de vriezer.
- Wordt de buitenkant van het eten zacht, dan kun je het het beste niet meer invriezen. Doe het eten in de koelkast en eet het binnen 2 dagen op.
- Is eten echt zacht en ontdooid, gooi dan kwetsbare producten zoals vlees en vis weg. Voor andere producten geldt: eet ze zo snel mogelijk op, het liefst dezelfde dag nog.

Wat doet de overheid bij stroomuitval?

Nutsbedrijven hebben noodplannen voor het geval er een storing is. Zij doen er alles aan om de problemen zo snel mogelijk op te lossen. De plannen zijn er op gericht om de gevolgen van een langdurige uitval zoveel mogelijk te beperken. Bij langdurige uitval treft de overheid indien noodzakelijk noodvoorzieningen. Maar hoe groter het gebied is, hoe minder noodvoorzieningen de overheid kan leveren. De overheid doet er alles aan om jou zo snel en goed mogelijk te informeren.

Waar kan ik een actueel storingsoverzicht vinden?

Dat is te zien op <https://www.gasenstroomstoringen.nl>.

Welke spullen zijn handig als de stroom uitvalt?

- Opwindbare radio, zaklamp en batterijen;
- Kaarsen, waxinelichtjes en lucifers;
- Minimaal 3 liter water per persoon;
- Voorraad medicijnen, op een koele plaats bewaren;
- Waterfilter en chloortabletten;
- Mobiel kookstel en houdbaar voedsel;
- Eerste hulp kit;
- Evt. een noodaggregaat.

Wie levert de elektriciteit in Fryslân?

Tennet transporteert de elektriciteit via het landelijk energienet (de hoogspanningsmasten) naar de verschillende netbeheerders. De netbeheerder zorgt er vervolgens voor dat de energie naar de woningen en bedrijven wordt getransporteerd. In Fryslân zijn Liander en Enexis de netbeheerders voor stroom en gas. Nuon en Essent zijn de grootste energieleveranciers in Fryslân.

Bronnen: www.crisis.nl, <http://www.watdoeje.nl/risico/stroomuitval>,
Voedingscentrum: <https://bit.ly/2KH2d3W>

Infographics

Als de stroom uitvalt in de winter...

- ✓ Haal de stekkers uit de stopcontacten.
- ✓ Draai de gaspitten en kookplaat uit.
- ✓ Sluit deuren, ramen en gordijnen.
- ✓ Houd je warm met dekens en kleding.
- ✓ Bel alleen bij acuut gevaar 112.
- ✓ Kijk of mensen in je omgeving hulp nodig hebben.

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Als de stroom uitvalt in de zomer...

- ✓ Haal de stekkers uit de stopcontacten.
- ✓ Draai de gaspitten en kookplaat uit.
- ✓ Houd koelkasten en vriezers zoveel mogelijk dicht.
- ✓ Bel alleen bij acuut gevaar 112.
- ✓ Kijk of mensen in je omgeving hulp nodig hebben.

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Film

Weet jij wat je moet doen als de stroom uitvalt? Filmpje van Veiligheidsregio Fryslân (januari 2019): <https://youtu.be/9xnNpewZ4Xw>. Het filmpje verwijst naar de website www.vrfryslan.nl/laatjenietverrassen, waar meer risico's in Fryslân staan uitgewerkt.

Icoontjes

NL-Alert instellen

Heb jij een Iphone, maar heb je 'm nog niet ingesteld voor het ontvangen van een NL-Alert? Dat regel je met één schuifje.

Ga naar Instellingen --> Berichtgeving --> schakel onderaan de optie Noodmeldingen in.

Materiaal downloaden

De infographics en icoontjes zijn te downloaden op www.vrfryslan.nl/crisiscommunicatie.

Persconferentie: tips

Tijdstip, locatie & techniek

- Kies het tijdstip zodanig dat de mediabulletins het laatste nieuws kunnen meenemen.
- Kies een locatie met voldoende ruimte en goed licht.
- Controleer of de geluidsapparatuur goed werkt.
- Zorg voor meerdere microfoons en zitplaatsen voor de sprekers; maak er geen stoelendans van.
- Kies als het kan een locatie waarbij de burgemeester via een andere ingang binnenkomt en vertrekt dan waar de media zit te wachten. Dat voorkomt dat de burgemeester meteen wordt bestookt met vragen.

Deelnemers & genodigden

- Zorg voor een herkenbaar boegbeeld met gezag, gevoel voor communicatie, empathie en leiderschap.
- Stel vast wie achter de tafel plaatsnemen en wie welke vragen beantwoordt. Naast de burgemeester kan dat ook de politie, brandweer, OM of een vertegenwoordiger van een vitale partner zijn. Geen rol tijdens de conferentie? Dan niet aan tafel.
- Laat de persconferentie voorzitten door een deskundig en ervaren communicatieadviseur.
- Sluit geen media uit.
- Gebruik (zo nodig) beëdigde tolken.

Basisboodschap burgemeester

- Erken de ongerustheid. Laat zien dat je je de schrik kunt voorstellen en meeleeft, en dat je begrijpt dat betrokkenen het incident anders beleven dan experts.
- Vertel wat je weet, maar ook wat je nog niet weet. Geef aan dat je begrijpt dat iedereen meteen wil weten wat er precies aan de hand is. Geef aan dat je zelf ook vragen hebt over de gevolgen voor omwonenden en bedrijven.
- Benoem duidelijk de onzekerheden. Voorkom speculaties. Niet liegen, ontkennen, bagatelliseren of een ander de schuld geven. Zelf als eerste met (slecht) nieuws naar buiten komen, heeft een positief effect op het vertrouwen en daarmee de reputatie.
- Licht toe dat je wilt weten wat er leeft bij de betrokkenen (emoties; gezondheidsklachten) en dat je daarnaar zult handelen.
- Geef aan welke stappen worden genomen om de situatie onder controle te krijgen, en dat je je goed zult laten adviseren over een evt. vervolgonderzoek.
- Scheid verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van betrokkenheid bij de ramp.
- Spreek kort, helder en krachtig.
- Wees je ervan bewust dat elke uitspraak nieuwe verwachtingen kan scheppen. Doe geen toezeggingen waarvan je niet weet of je ze waar kunt maken.
- Benoem hoeveel tijd er is voor het stellen van vragen en houd je daar aan. Bedenk vooraf de vragen die media kunnen stellen.
- Vertel wanneer er een nieuw persmoment is.

Bevoegdheden burgemeester

De burgemeester mag alleen van noodbevoegdheden gebruikmaken als bij een dreiging (proportionaliteit) de normale bevoegdheden ontoereikend zijn (subsidiariteit). De noodbevoegdheden zijn:

- **noodbevel:** gericht op specifieke personen/bedrijven.
- **noodverordening:** richt zich op 'een ieder'.
- **opperbevel:** hiermee komen alle bij de bestrijding van rampen betrokken organisaties en personen die niet onder het regulier gezag van de burgemeester vallen (zoals bij brandweer en politie) onder het gezag van de burgemeester.

Adviezen voor de burgemeester

1. Zorg voor goede omgevingsanalyses

- Pas je toon aan op wat er buiten leeft.
- Weet welke organisaties/personen een rol spelen.

2. Wees zichtbaar

- Wees persoonlijk zichtbaar, en zorg dat dit optreden proportioneel is.

3. Bepaal een communicatiestrategie

- Zorg voor evenwicht tussen emotie en feiten. Houd er rekening mee dat op het moment dat de beleidsmakers in een rationeel proces zijn beland, de samenleving vaak nog aan het rouwen is.

4. Pas communicatietactieken toe

- Normaliseer het straatbeeld bij openbare orde problemen, omdat anders het beeld van grootschalige rellen lang blijft hangen.
- Verminder de mediadruk door poolvorming in te stellen, waarbij bijvoorbeeld NOS wordt verplicht de beelden aan de andere media te verstrekken.

5. Houd ook de interne organisatie op de hoogte

Informeer medewerkers, ook de niet betrokkenen.

6. Wees alert op partijen met eigen belangen

Stem de communicatie af met derden die bevoegdheden of belangen hebben. Zij kunnen niet het zwijgen worden opgelegd, maar houden zich doorgaans wel aan de wens om de communicatie via de gemeente te centraliseren.

7. Schakel zo nodig deskundigen in

Bijvoorbeeld medewerkers van NCTV.

8. Sta voorbereid de pers te woord

Zie de tips voor de persconferentie en basisboodschap.

9. Vergeet de regionale media niet

Een goede verstandhouding met de regionale media kan cruciaal zijn voor het natraject.

Bron: NBG, <http://www.burgemeesters.nl/crisishandreiking>